

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 41010**Nom:** Època i cultures**Cicle:** Màster Universitari Oficial / Postgrau doctorat**Crèdits ECTS:** 12**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
2014 - Màster Universitari en Història de l'Art i Cultura Visual	Facultat de Geografia i Història	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2014 - Màster Universitari en Història de l'Art i Cultura Visual	Època y culturas	OPTATIVA

COORDINACIÓ

GOMEZ-FERRER LOZANO MARIA MERCEDES

RESUM

Estudi des d'una perspectiva cultural de l'art i l'arquitectura d'Europa des de l'Antiguitat fins a la època contemporània amb especial atenció a les seues relacions amb altres cultures en l'àmbit mediterrani i atlàntic; s'estudiarà també l'art i l'arquitectura d'Amèrica des dels orígens fins a la independència dels estats americans, així com les seues relacions amb la tradició europea.

S'analitzen les manifestacions arquitectòniques que predominen en estes àrees geogràfiques, concedint especial atenció al paisatge monumental i urbà des de la memòria i la cultura històrica de el seu temps i espai, així com la cultura material i les tècniques constructives, les diverses geografies amb els seus condicionants de lloc i la incidència dels tractats i la literatura tècnica.

S'estudien també la gènesi i funció de les imatges i objectes artístics en el seu fonament tècnic, les seues funcions i valors culturals i religiosos, així com la seua recepció i intercanvi en les societats europees i americanes.

cut; i intercanvi en les societats europees i americanes.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No es requereixen coneiximents previs.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

2014 - Màster Universitari en Història de l'Art i Cultura Visual

Analitzar i comparar la documentació gràfica en forma de plànols, fotografies i reconstruccions virtuals de les obres d'art de distintes cultures i èpoques.

Capacitat de comprensió de la cultura arquitectònica en la seua dimensió històrica fins a revolució industrial.

Capacitat per interpretar la producció artística a partir de la cultura material i escrita de les civilitzacions d'Europa i dels altres continents.

Capacitat per revisar el coneixement historiogràfic i formular interpretacions noves de les manifestacions artístiques dels grans períodes de la cultura occidental.

Capacitat per revisar el coneixement historiogràfic i formular interpretacions noves de les manifestacions artístiques produïdes a la península Ibèrica.

Comprendre els processos històrics, culturals i religiosos que van afavorir les manifestacions artístiques de la humanitat en diferents èpoques i àmbits geogràfics.

Conèixer i explicar els processos de creació i recepció de la producció artística en les distintes cultures fins a l'edat contemporània.

Definir i comparar l'estat dels coneixements en cada àmbit de la història de l'art des dels orígens de la civilització fins al segle XIX.

Reconèixer la diversitat cultural a través de l'acostament a experiències estètiques i artístiques plurals, especialment a Amèrica, Àsia, Àfrica i Oceania, així com de les relacions d'Europa amb altres cultures del món.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

Es centrarà en l'anàlisi de les noves tendències historiogràfiques i d'enfocament per a l'estudi de l'art en un període de transició entre l'època medieval i la moderna. Es procedirà a l'estudi de casos particulars, aportacions concretes en el camp de l'arquitectura: la figura del mestre, la transmissió del saber, la renovació del llenguatge arquitectònic. Nous plantejaments d'investigació. Estudi específic de casos de

1. Art en la Corona d'Aragó en la frontera de l'època Moderna

simetria, paral·lelismes, simultaneïtats. Elements comuns i diferències en la arquitectura de la Corona d'Aragó en esta època. I també la problemàtica plantejada en l'estudi dels tallers de pintura i els seus mestres. Arcaïsmes, novetats, tendències, intercanvis. Últimes aportacions i modes d'investigació en les arts pictòriques de transició al segle XVI.

2. Testimonis escrits i cultura visual en època medieval

L'objectiu del curs és ensenyar als estudiants a llegir i interpretar els testimonis escrits d'època medieval, especialment aquells que contenen informació relativa a les obres artístiques, amb vista a la seva edició posterior. Es prestarà especial atenció als documents de naturalesa jurídica i administrativa, a les memòries econòmiques institucionals, a les inscripcions epigràfiques i les filacteris de les pintures. La informació proporcionada per aquestes fonts manuscrites és heterogènia; afecta la contractació de l'obra artística, informa sobre els seus elements definitoris, suggereix modalitats d'apropiació dels missatges transmesos i permet comprendre els espais on s'insereix. Al llarg de les classes es proporcionarà als alumnes totes les referències bibliogràfiques es considerin oportunes per a la correcta comprensió dels textos analitzats.

3. Art a les corts reials de les ciutats maies

Curs en el que s'aprofunditza en l'anàlisi i estudi de la producció artística de les principals ciutats de l'ària maia, amb especial èmfasi en el relleu escultòric, la pintura mural, les ceràmiques policromades i l'art lapidari. El paper que va dur a terme l'art i l'arquitectura monumental en el manteniment de l'autoritat política i religiosa maia en temps prehistòrics, així com el rol que van tenir les dones en les activitats artístiques, fins fa poc totalment desconegut, seràn també alguns dels aspectes que s'abordaràn al llarg del curs.

4. Temes d'art i arquitectura del barroc espanyol

L'objectiu del curs es presentar al alumne temes relacionats amb l'investigació de l'art i arquitectura espanyola i valenciana del barroc, i la relació amb manifestacions iberoamericanes i els virregnats italians. El curs pretén endinsar-se en la cultura visual i arquitectònica dels segles XVII i XVIII, en analitzant els motius decoratius, els materials, l'utilització de tractats i estampes, la representació de la realitat, la santedat i el miracle, la utilització de la imatge per a la construcció de la memòria familiar, la mobilitat dels artífexs, els clients i el col·leccionisme.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	4,50

Teoria	76,50
Seminari	9,00
Total hores	90,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	20,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	50,00
Estudi i treball autònom	90,00
Preparació de classes	30,00
Preparació d'activitats d'avaluació	20,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	210,00

METODOLOGIA DOCENT

a) Classes teòriques participatives: Exposició dels continguts per part del professor/a amb la participació de l'estudiant.

b) Classes pràctiques o seminaris: S'aspira a establir una relació efectiva entre els coneixements teòrics i la seua aplicació pràctica (descripció, anàlisi i interpretació cultural de les manifestacions artístiques, estudi de casos, aplicació de la terminologia específica, anàlisi i comentari de la historiografia i fonts). S'inclouran també activitats complementàries amb visites a exposicions, museus, monuments, assistència a cicles de conferències.

c) Tutories personalitzades i altres activitats: El professor/a dirigirà el treball autònom de l'estudiant i resoldrà les dificultats que aquest li plantege. El professor estimularà que els estudiants realitzen un treball autònom que supose la busca i selecció de la bibliografia i altres fonts, preparació de les classes i activitats, lectures recomanades, estudi dels continguts per a les proves escrites, redacció de les memòries i treballs pràctics, confecció del portafolis, etc.

ctics, confecció del portafolis, etc.p>

AVALUACIÓ

Les competències a adquirir seran avaluades per blocs, corresponent amb cada una de les quatre assignatures impartides en este mòdul, per raó del 20% del total del mòdul.

Un quint bloc correspondrà a un treball d'investigació vàlid per al conjunt del mòdul dirigit per un dels professors del mòdul i avaluat per este, per raó del 20% del total del mòdul.

L'avaluació s'ajustarà als següents punts:

1.Seminaris, debats i control de lectures o memòria d'activitats. Recensions, memòries,resums o anàlisi crítica de la bibliografia recomanada i de les activitats complementàries desenvolupades (20%- 30%).

S'avaluen:

- Adquisició de coneixements.
- Comprensió de la bibliografia general i específica de l'assignatura.
- Capacitat per a l'elaboració d'informes i/o memòries escrits/tes sobre les activitats complementàries, com a visites a museus, exposicions, conjunts arqueològics i monumentals, arxius, col·leccions, galeries, tallers d'artista, etc.
- Adquisició d'un esperit analític i crític de la bibliografia i les fonts utilitzades per la història de l'art i l'estètica.

2. Treball pràctic individual o en grup, escrit o oral (40%-50%) , on s'avaluen:

- Adquisició d'habilitats de recerca bibliogràfica i informació.
- Domini de la bibliografia general i específica de les distintes matèries.
- Capacitat d'argumentació i presentació d'un discurs ordenat i coherent.
- Elaboració d'anàlisi i propostes d'interpretació de l'obra d'art.
- Adquisició d'una metodologia científica pròpia de la Història de l'art.
- Anàlisi i interpretació del fet artístic en relació a les fonts documentals, literàries, visuals...
- Adquisició de coneixements instrumentals aplicats a la Història de l'art.
- Destresa en l'aplicació pràctica de les exigències formals d'un treball científic.

3. Portafolis. Recopilació dels treballs de l'alumnat al llarg del curs que permet implicar-lo en el procés d'aprenentatge i l'avaluació (20%-30%) contínua de:

- Coneixements aplicats a la solució de problemes.
- Capacitat per a localitzar informació i per a plantejar i resoldre problemes en entorns nous.
- Habilitats en progrés al llarg del curs.
- Motivació de l'estudiant i capacitat de superació dels seus èxits.

Las competencias a adquirir serán evaluadas por bloques, correspondiendo con cada una de las cuatro asignaturas impartidas en este módulo, por razón del 20% del total del módulo.

Un quinto bloque corresponderá a un trabajo de investigación válido para el conjunto del módulo dirigido por uno de los profesores del módulo y evaluado por éste, por razón del 20% del total del módulo.

Es decir, la nota global se obtendrá de la aplicación de estos métodos de evaluación por parte de cada profesor/a.

20% apartado nº1 del módulo

20% apartado nº2 del módulo

20% apartado nº3 del módulo

20% apartado nº4 del módulo

20% en un trabajo de módulo

Per a poder realitzar aquesta nota mitjana, és necessari traure un 4, com a mínim, en cadascun dels apartats.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 27 de gener del 2004, en compliment dels RR.DD. 1044/2003 i 1125/2003.

BIBLIOGRAFIA

- BONET CORREA, A., Fiesta, poder y arquitectura: aproximaciones al Barroco español, Akal, Madrid, 1990.
- CASTELFRANCHI VEGAS, L., L'arte del Quattrocento in Italia e in Europa, Milano (Jaca book), 1996.
- Benito, F., La clave flamenca de los primitivos valencianos, Valencia, 2001
- Zaragoza, A., y Gómez-ferrer, M., Pere Compte, arquitecto, Valencia, 2007
- Gómez-ferrer, M., La Cantería Valenciana en la primera mitad del XV: El Maestro Antoni Dalmau y sus vinculaciones con el área mediterránea, Anuario del Departamento de Historia y Teoría del Arte, ISSN 1130-5517, Nº 9-10, 1997-1998 , págs. 91-106

- VV.AA., La Arquitectura en la Corona de Aragón entre el Gótico y el Renacimiento (1450-1550). Rasgos de unidad y diversidad, ARTIGRAMA N°23, Zaragoza, 2008
- AMES-LEWIS, F., The Intellectual Life of Early Renaissance Artist, New Haven: Yale University Press, 2000.
- CASTELNUOVO, E., Arte delle città, arte delle corti, Torino: Einaudi, 2009.
- DUBOIS, J. ; GUILLOUET, J. M. ; VAN DEN BOSSCHE, B., Les transferts artistiques dans l'Europe gothique, Paris : Picard, 2014.
- ELSIG, F., L'arte del Quattrocento a Nord delle Alpi: de Jan van Eyck ad Albrecht Dürer, Torino: Einaudi, 2011.
- NASH, S., Northern Renaissance Art, Oxford: Oxford University Press, 2008.
- NATALE, M. (com.), El Renacimiento mediterráneo. Viajes de artistas e itinerarios de obras entre Francia, Italia y España en el siglo XV. Catálogo de la exposición. Madrid: Museo Thyssen-Bornemisza y Valencia, Museo de Bellas Artes, Madrid: Fundación Thyssen-Bornemisza, 2001.
- MILLER, MARY & CLAUDIA BRITTENHAM. The Spectacle of the Late Maya Court: Reflections on the Murals of Bonampak. Austin: University of Texas Press, 2013.
- VIDAL LORENZO, CRISTINA y ESTHER PARPAL. Símbolos de poder entre las mujeres mayas de la élite. Un análisis iconográfico de los ornamentos femeninos. Boletín de arte, nº 37, pp. 227-241, 2016.
- CARDONA, G.R., Antropología de la escritura. Barcelona, Gedisa editorial, 1994.
- GÓMEZ-FERRER, M., Patios y escaleras en los palacios valencianos en el siglo XV *Historia de la ciudad IV*, Valencia, 2005
- LÓPEZ, M.J. SAMPER, V., « Sobre pintores en el Reino de Valencia, hacia la primera mitad del siglo XVI, aportación documental » en HERNÁNDEZ GUARDIOLA, De pintura valenciana. Estudios y documentación, Alicante, 2006
- ROMERO MEDINA, R., La casa del cardenal Mendoza en Guadalajara. Una traza del arquitecto Lorenzo Vázquez con la colaboración de canteros tardogóticos valencianos y maestros moros aragoneses", Actas Congreso Alcalá de Henares, 2010.

- MORISON, S., Politics and Script. Aspects of authority and freedom in the development of graeco-latin Script from the sixth century b. c. to the twentieth century A. D. Oxford, 1972.
- PETRUCCI, A., La scrittura. Ideologia e rappresentazione. Torino, Giulio Einaudi editore, 1986 (Piccola Biblioteca Einaudi).
- SCHAPIRO, M., Parole e immagini. La lettera e il simbolo nell'illustrazione di un testo. Parma, Società Produzioni Editoriali s.r.l., 1985 [versión original: Words and Pictures. On the Literal and the Symbolic in the Illustration of a Text.
- MUÑOZ COSME, GASPAR. Introducción a la arquitectura maya. Valencia: General de Ediciones de Arquitectura. Biblioteca TC, 2006.
- STONE, ANDREA & MARC ZENDER. Reading Maya Art: A Hieroglyphic Guide to Ancient Maya Painting and Sculpture. London: Thames & Hudson, 2011.
- VIDAL LORENZO, CRISTINA Y GASPAR MUÑOZ COMSE (Eds.). Artistic Maya Expressions in Maya Architecture. Oxford: Archaeopress, BAR International Series 2693, 2014.